

RECHTSPRAAKOVERZICHT

Susan Rutten
(Universiteit Maastricht)

- 1 *Rechtbank 's-Gravenhage 13 augustus 2001, NIPR 2001, 252*
Erkenning van een *consulaatshuwelijk* van partijen die ten tijde van de huwelijksluiting geen van beiden de Nederlandse nationaliteit bezaten.
- 2 *Hoge Raad 13 juli 2001, RvdW 2001, 135*
Erkenning van een tussen een Marokkaanse vrouw en man die zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezit, tot stand gekomen *khul'*.
- 3 *Hoge Raad 9 november 2001, RvdW 2001, 174*
Toepassing van Marokkaans recht op het echtscheidingsverzoek van een Marokkaanse man jegens zijn Marokkaanse echtgenote blijft achterwege aangezien de *verstoting* wegens strijd met de openbare orde niet kan worden toegelaten. Gevolg: toepassing Nederlands recht.
- 4 *Gerechtshof Amsterdam 25 januari 2001, NIPR 2001, 91*
Afwijzing echtscheidingsverzoek tussen Marokkaanse echtgenoten met toepassing van Marokkaans recht. De *verstoting* is strijdig met de Nederlandse openbare orde en kan mitsdien niet worden toegelaten.
- 5 *Gerechtshof 's-Gravenhage 5 juli 2000, NIPR 2001, 244*
Echtscheiding tussen partijen die beiden zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezitten op grond van duurzame ontwrichting van het huwelijk. Het schenden van de belangen van de vrouw doordat het huwelijk naar Marokkaans recht formeel in stand zal blijven door de weigering van de man om mee te werken aan een echtscheiding naar Marokkaanse recht, betekent niet dat geen duurzame ontwrichting van het huwelijk kan worden aangenomen.

6 *Gerechtshof 's-Gravenhage 15 november 2000, NIPR 2001, 97*
Echtscheiding tussen partijen die beiden zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezitten met toepassing van Nederlands recht nu voor de vrouw, anders dan voor de man, de Nederlandse nationaliteit de effectieve is.

7 *Rechtbank 's-Gravenhage 5 februari 2001, NIPR 2001, 101*
 Het *echtscheidingsverzoek* van een Marokkaanse vrouw jegens haar Marokkaanse man wordt met toepassing van Marokkaans recht afgewezen nu de vrouw geen echtscheiding met toepassing van Marokkaans recht wenst en de man heeft gesteld dat geen Marokkaanse echtscheidingsgrond aanwezig is.

8 *Rechtbank 's-Gravenhage 1 juni 2001, NIPR 2001, 186*
Echtscheiding tussen Afghaanse vluchtelingen. Huwelijk genoegzaam aangetoond.

9 *Rechtbank 's-Gravenhage 13 juli 2001, NIPR 2001, 248*
 De tweede (Marokkaanse) echtgenote van een *polygaam gehuwde man* die zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezit, wordt in haar echtscheidingsverzoek niet ontvankelijk verklaard, nu het huwelijk niet is ingeschreven in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand en de man naar Nederlands recht tegelijkertijd slechts met één vrouw door het huwelijk verbonden kan zijn.

10 *Gerechtshof Amsterdam 18 november 1999, NIPR 2001, 89*
 Het *alimentatieverzoek* na echtscheiding tussen een Marokkaanse in Marokko wonende vrouw en een Marokkaans/Nederlandse man, wordt beoordeeld naar Nederlands recht. Het feit dat de Marokkaanse rechtbank reeds tijdens het huwelijk een beslissing omtrent de onderhoudsverplichting van de man jegens de vrouw heeft gegeven, is geen grond voor onbevoegdheid van de Nederlandse rechter.

11 *Gerechtshof 's-Gravenhage 18 oktober 2000, NIPR 2001, 96*
 Zowel bij toepassing van Turks recht als bij toepassing van Nederlands recht op het *huwelijksvermogensregime*, komen aan de man alle activa en passiva toe die samenhangen met de door hem uitgeoefende bedrijfsactiviteiten alsmede de schuld aan de bank.

12 *Rechtbank 's-Gravenhage 16 juli 2001, NIPR 2001, 249*
Echtscheiding tussen een vrouw die zowel de Marokkaanse als de Saoedische nationaliteit bezit en een man met de Saoedische nationaliteit, met toepassing van Nederlands recht nu voor de vrouw een werkelijke maatschappelijke band met Saoedi-Arabië ontbreekt en partijen niet in hetzelfde land hun gewone verblijfplaats hebben. Rechter onbevoegd een *gezagsvoorziening* te treffen voor de in Saoedi-Arabië verblijvende kinderen maar wel bevoegd te voorzien in het gezag over het in Nederland verblijvende kind. Het *huwelijksvermogensregime* wordt beheerst door het recht van Saoedi-Arabië, waarover partijen in de gelegenheid worden gesteld zich uit te laten.

13 *Rechtbank 's-Gravenhage 13 augustus 2001, NIPR 2001, 251*
 Op het *huwelijksvermogensregime* van partijen zou Turks recht van toepassing zijn in verband met een gemeenschappelijke Turkse nationaliteit ten tijde van de huwelijksluiting. Na verkrijging Nederlandse nationaliteit is Nederlands recht van toepassing.

14 *Hoge Raad 13 juli 2001, RvdW 2001, 138*
 Aanspraak op teruggave van goederen resp. waardevergoeding van in verband met een Turkse *verloving* aan het bruidspaar gedane *schenkingen*, na verbreking van de verloving. Er is sprake van een schenking onder opschortende voorwaarde dat een huwelijk zou plaatsvinden.

15 *Rechtbank Assen 30 januari 2001, NIPR 2001, 181*
 Vordering van Turkse man jegens Turkse vrouw tot teruggave van *bruidsschat* (sieraden) na de echtscheiding, wordt afgewezen. Indien deze zijn aangebracht door de man zijn de sieraden door schenking eigendom van de vrouw geworden.

16 *Gerechtshof 's-Gravenhage 14 maart 2001, NIPR 2001, 178*
 Eenhoofdig gezag over kinderen bij hun in Nederland wonende vader. *Omgangsregeling* met de in Turkije woonachtige moeder dient in Nederland plaats te vinden nu vrees voor ontvoering in Turkije door moeder niet is ontzenuwd.

17 *Gerechtshof Arnhem 20 maart 2001, Rechtspraak Nemesis (RN) 2002, 1438*

De Nederlandse rechter is onbevoegd een *gezagsvoorziening* te treffen over een kind dat tijdens de procedure naar Marokko is verhuisd en aldaar inmiddels enkele jaren zijn verblijfplaats heeft.

18 *Pres. Rechtbank Leeuwarden 8 december 2000, NIPR 2001, 102*

Na het overlijden van de moeder en de toedeling van het gezag over het kind aan de grootmoeder mz, brengt de Egyptische vader het kind tegen de wil van de grootmoeder naar Egypte. De vordering van de grootmoeder om de vader te veroordelen de exacte verblijfplaats van het kind door te geven en tot *afgifte van het kind*, wordt afgewezen nu de grootmoeder twee jaren heeft laten verstrijken alvorens de procedure te entameren, positieve berichten over het verblijf van het kind in Egypte worden ontvangen, en een vordering in een bodemprocedure mogelijk tot een afwijzing zal leiden.

19 *Rechtbank Amsterdam 3 juli 2001, NIPR 2002, 7*

Onrechtmatige *onttrekking* van minderjarige *aan het gezag* van de Egyptisch/Nederlandse in Nederland wonende moeder, door de Egyptisch/Nederlandse vader naar Egypte, levert een strafbaar feit op.

20 *Hoge Raad 13 april 2001, NJ 2001, 464*

De rechter verleent vervangende toestemming aan een gehuwde Turkse man voor de *erkenning van het kind* dat is geboren uit een buitenechtelijke relatie van de man met de Nederlandse moeder. Het door de moeder gedane bewijsaanbod met betrekking tot de stelling dat de vader een islamitische opvoeding van zijn zoon nastreeft, besnijdenis daaronder begrepen, wordt gepasseerd. De vrouw bepaalt als gezagdragende ouder die de dagelijkse zorg voor het kind heeft, de normen en waarden volgens welke het kind wordt opgevoed.

21 *Rechtbank Groningen 5 maart 2001, Jurisprudentie Vreemdelingenrecht (JV) 2001, 126*

Afwijzing van verzoek van Iraakse verzoekers om vaststelling van een *achternaam* en als *voornamen* hun naamsketen.

22 *Gerechtshof Amsterdam 4 november 1999, NIPR 2001, 176*

Geen erkenning van Turks vonnis volgens welke de *geboortedatum* van een Turkse man is *gewijzigd*.

23 *Rechtbank Utrecht 25 juli 2001, NIPR 2001, 282*

De rechtbank behoeft nadere inlichtingen over onder meer de toelaatbaarheid naar het recht van Iran om als *handelsagent* op te treden, alsmede over regelgeving van Iran ten aanzien van vorderingen tot *betaling van rente* en buitengerechtelijke incassokosten.

24 *Pres. Rechtbank Rotterdam 1 februari 2001, Kort Geding 2001, 148*

Afwijzing van een vordering van componist en muzikant tot nakoming van financiële verplichtingen jegens een Toneelvereniging, die de productie Aïsja afgelast en niet aanpast naar aanleiding van uit de islam voortkomende bezwaren tegen de rol van Aïsja in het stuk.

25 *EHRM 26 oktober 2000, AB 2001, 183*

Bemoeienis van de Bulgaarse overheid (Directoraat Religieuze benoemingen) met leiderschap en bestuur van een *moskee-organisatie* (ongeldig en nietigverklaring van hoofd Mufti, en registratie van een tijdelijk bestuur door het Directoraat), levert een schending op van artikel 9 EVRM: vrijheid van godsdienst.

26 *Raad van State Afd. Bestuursrechtspraak 31 oktober 2001, AB 2002, 24*

Afwijzing *naturalisatieverzoek* imam omdat diens verblijf in Nederland van tijdelijke aard is.

27 *EHRM 11 juli 2000, Rechtspraak Vreemdelingenrecht (RV) 2000, 2*
(vindplaatsaanvulling bij Recht van de Islam 18, p. 137, nr. 38)

Het afwijzen van een asiilverzoek (door Turkije) van een Iraanse vrouw die een relatie had gehad met een gehuwde man en in Iran de doodstraf vreesde door geseling, ranseling, of steniging wegens *overspel*, zou tot schending leiden van artikel 3 EVRM: het verbod te worden onderworpen aan foltering, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.

28 *Committe Against Torture 24 november 2000, RN 2002, 1459*
Terugsturen door Zweden van Iranese vrouw naar Iran is in strijd met artikel 3 Anti-folterverdrag. De vrouw had aangevoerd een *gedwongen tijdelijk huwelijk* te hebben moeten sluiten met een religieus leider, tijdens dit huwelijk een relatie met een Christelijke man te hebben gekregen, en vervolgens te zijn veroordeeld tot steniging wegens *overspel*.

29 *Pres. Rechtbank 's-Gravenhage zp Amsterdam 27 november 2001, JV 2002, S68*

Onjuist is het oordeel dat vrees voor *vrouwenbesnijdenis* niet is te herleiden tot een van de gronden van het Vluchtelingenverdrag. In casu is niet aannemelijk gemaakt dat de vrouw in Ghana een aantoonbaar risico loopt om besneden te worden.

30 *Rechtbank 's-Gravenhage zp Amsterdam 12 juli 2001, RN 2002, 1431*

Gedwongen huwelijk tijdens een vakantie in Marokko levert geen vrijwillige terugkeer naar Marokko op.

31 *Rechtbank 's-Gravenhage zp Amsterdam 28 maart 2000, RN 2002, 1432*

(vindplaatsaanvulling, vgl. Recht van de Islam 18, p. 137, nr. 40)

Geground verklaring van beroep tegen de intrekking van de verblijfsvergunning van een Marokkaanse vrouw die *gehuwd* was met een Nederlandse *niet-moslimman*, uit welk huwelijk een Nederlands niet-moslim kind is geboren, met welk kind de vrouw terug zou moeten naar Marokko.

32 *Rechtbank 's-Gravenhage zp Amsterdam 15 augustus 2001, JV 2002, 18*

Geen sprake van verbreking van feitelijke gezinsband tussen in Nederland wonende Marokkaanse vader en diens 8-jarige dochter, die na de verstoting met de moeder naar Marokko is teruggekeerd en enkele jaren later door moeder in Marokko bij een tante wordt achtergelaten. Hierbij is van belang dat artikel 109 van de *Mudawwana* voorschrijft dat de verblijfplaats van het jonge kind bij de moeder, verzorger is. Verlening m.v.v.

33 *Rechtbank 's-Gravenhage 2 januari 2001, Migrantenrecht 2001, 36*
Recht van een als godsdienstleraar (*imam*) toegelaten vreemdeling op een aantekening bij zijn verblijfsvergunning dat aan de vergunning geen beperkingen zijn verbonden voor het verrichten van arbeid.

34 *Raad van State Afd. Bestuursrechtspraak 22 december 2000, AB 2001, 123*

Het bedrijven van *detailhandel in de moskee* is in strijd met het bestemmingsplan. Dat deze verkoop moet worden aangemerkt als dienstverlening ten behoeve van de eigen religieuze gemeenschap maakt dit niet anders.

35 *EHRM 15 februari 2001, RN 2001, 1390*

Beroep op vrijheid van godsdienst van een onderwijzeres die op een Zwitserse openbare basisschool de *hoofddoek* draagt terwijl zij les geeft, wordt afgewezen.

36 *Commissie Gelijke Behandeling 9 februari 1999, Oordeel nr. 1999-18*

De weigering van een stagiaire als leerkracht op een openbare school wegens het dragen van een hoofddoek in de klas, levert direct onderscheid op grond van godsdienst op.

37 *Commissie Gelijke Behandeling 6 september 2000, RV 2000, 98*
(vindplaatsaanvulling bij: Recht van de Islam 18, p. 141, nr. 59)
Weigering aan een leerling op de School voor gezondheidszorg in de les een *chador* te dragen.

38 *Commissie Gelijke Behandeling 15 februari 2001, Oordeel nr. 2001-13*

Niet aannemelijk is geworden dat het niet aanbieden van werk door een uitzendbureau is geschied wegens het dragen van een *hoofddoek*.

39 *Commissie Gelijke Behandeling 15 februari 2001, Oordeel nr. 2001-14*

Met de mededeling van een medewerker van een uitzendorganisatie dat bij het niet afdoen van de *hoofddoek* bemiddeling in de arbeid wordt bemoeilijkt, wordt direct onderscheid op grond van godsdienst gemaakt.

40 *Commissie Gelijke Behandeling 15 februari 2001, Oordeel nr. 2001-15*

Onvoldoende aanwijzing dat het dragen van een *hoofddoek* (mede) reden is geweest voor afwijzing van een moslim vrouw tot het verrichten van werkzaamheden in een kledingzaak.

41 *Commissie Gelijke Behandeling 28 mei 2001, Oordeel nr. 2001-55*

Onvoldoende aannemelijk dat het dragen van een *hoofddoek* reden is voor het niet aanbieden van een stageplaats bij een filiaal van een modeketen.

42 *Commissie Gelijke Behandeling 22 juni 2001, Oordeel nr. 2001-53, AB 2001, 308/RN 2001, 1368*

Weigering tot het aanbieden van werkzaamheden als hulpgriffier bij de rechtbank aan een islamitische rechtenstudente omdat zij tijdens zittingen haar *hoofddoek* wenst af te leggen, levert onderscheid naar godsdienst op welke niet objectief gerechtvaardigd is.

43 *Commissie Gelijke Behandeling 6 augustus 2001, Oordeel nr. 2001-79*

Door het kantoor is niet aannemelijk gemaakt dat het dragen van een *hoofddoek* geen rol heeft gespeeld bij de afwijzing van een moslim vrouw voor een stageplaats. Daarom is sprake van het maken van onderscheid op grond van godsdienst.

44 *Commissie Gelijke Behandeling 30 oktober 2001, Oordeel nr. 2001-96*

Hoewel aannemelijk is dat het bedrijf (een bedrijf in telemarketing, onderzoek, enquête en promotie) niet de bedoeling heeft gehad om de moslimvrouw af te wijzen als enquêteur wegens het dragen van een *hoofddoek*, heeft deze gedachte wel bij sollicitante kunnen postvatten. Dit komt voor risico van het bedrijf. Het bedrijf maakt hierdoor onderscheid op grond van godsdienst.

45 *Commissie Gelijke Behandeling 4 december 2001, Oordeel nr. 2001-116*

Het niet aanstellen van een islamitische leerkracht als *godsdienstleraar* bij een katholieke onderwijsinstelling omdat deze geen volgens de statuten vereiste bisschoppelijke akkoordverklaring heeft, levert weliswaar het maken van onderscheid op grond van godsdienst op, doch deze is op grond van de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) niet verboden.

46 *Commissie Gelijke Behandeling 6 december 2001, Oordeel nr. 2001-118 en 2001-119*

Beëindiging van de leer en uitzendovereenkomst in de opleiding tot buschauffeur met een moslim vrouw geschiedde op grond van objectieve criteria en niet (mede) op grond van het dragen van een *hoofddoek*.

47 *Commissie Gelijke Behandeling 17 december 2001, Oordeel nr. 2001-137*

Onvoldoende aannemelijk is dat de manager van de kledingwinkel de arbeidsovereenkomst met de moslimvrouw niet heeft verlengd vanwege het dragen van een *hoofddoek*. Geen onderscheid op grond van godsdienst.

48 *Commissie Gelijke Behandeling 10 januari 2002, Oordeel nr. 2002-01*

Het niet-aanstellen van een islamitische *leerkracht* bij een protestants-christelijke school die is aangesloten bij een Vereniging tot instandhouding van de protestants-christelijke scholen, levert weliswaar het maken van onderscheid op grond van godsdienst op, doch deze is op grond van de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) niet verboden.

49 *Commissie Gelijke Behandeling 5 maart 2002, Oordeel nr. 2002-22*
Weigering van een school om sollicitanten in dienst te nemen die op grond van hun geloof *weigeren om vrouwen een hand te geven*, leidt niet tot een verboden onderscheid op grond van godsdienst.

50 *Commissie Gelijke Behandeling 21 maart 2002, Oordeel nr. 2002-28*

Aannemelijk is dat de manager van een filiaal van een drogisterijketen een andere reden dan het dragen van een *hoofddoek* had om de sollicitatieprocedure met de moslim sollicitante af te breken. Het feit dat het dragen van een hoofddoek in deze procedure ter sprake is geweest, doet hieraan niet af.

51 *Rechtbank 's-Gravenhage zp Haarlem 21 februari 2000, RV 2000, 72*

De Islamitische Vereniging die als school een arbeidsovereenkomst heeft ingevolge welke eiser als *godsdiensleraar* werkzaam is, is aan te merken als werkgever. Terechte weigering tewerkstellingsvergunning nu de verblijfsvergunning is geweigerd.

52 *Centrale Raad van Beroep 28 februari 2001, NIPR 2001, 256*

Een Marokkaanse adoulaire *Acte de validation de mariage*, opgemaakt twaalf dagen na het overlijden van de echtgenoot in het bijzijn van 12 getuigen die een verklaring van het bestaan van een huwelijk hebben afgelegd, levert in casu een zodanig gebrekkig bewijs van het huwelijk op, dat niet als vaststaand kan worden aangenomen dat er sprake van een huwelijk is geweest. Terechte intrekking van *weduwe-uitkering*.

53 *Centrale Raad van Beroep 11 april 2001, NIPR 2001, 257/Rechtspraak Sociale Verzekering 2001, 133*

Erkenning van *'urft*-huwelijk dat in Egypte krachtens Egyptisch recht rechtsgeldig is gesloten, nu is voldaan aan de voorschriften van de shari'a, ook al hadden de echtgenoten met het huwelijk enkel de bedoeling om tijdens hun vakantie in Egypte een hotelkamer te kunnen delen. Terugvordering *weduwepensioen* van de vrouw die door dit geldige huwelijk niet langer aanspraak maakte op pensioen dat haar was toegekend in verband met het overlijden van haar voormalige echtgenoot.

54 *Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 januari 2001, NIPR 2001, 99*
(vindplaatsaanvulling bij *Recht van de Islam* 18, p. 143, nr. 67)

Geen *bijstandsverhaal* na een in Marokko naar Marokkaans recht tot stand gekomen huwelijksontbinding.

55 *Centrale Raad voor de Strafrechtstoepassing 23 november 1999, RN 2001, 1266*

Turkse klaagster, die met haar Turkse partner volgens de islam is gehuwd, en met hem samenwoonde voor hun beider *detentie*, en uit welke relatie een kind is geboren, kan worden aangemerkt als zijn levenspartner, ook al is zij zijn *tweede vrouw*. Toewijzing verzoek om incidenteel verlof ten behoeve van het bezoeken van de partner.